

Ιούλιος Βερν, 120 χρόνια μετά: το ταξίδι συνεχίζεται

Editorial

Στις 24 Μαρτίου 1905 έσβηνε στην Αμιένη ο Ιούλιος Βερν, ο συγγραφέας που, όσο ίσως κανείς άλλος, χάρισε στη λογοτεχνία της φαντασίας τα θεμέλιά της και στη νεανική ανάγνωση μια αστείρευτη πηγή γνώσης, περιπέτειας και οραματισμού. Εκατόν είκοσι χρόνια μετά τον θάνατό του, το όνομά του εξακολουθεί να λειτουργεί ως ένας «μοντέρνος μύθος»: ο πλέον μεταφρασμένος Γάλλος συγγραφέας παγκοσμίως και, ίσως, ο πλέον διασκευασμένος στον κινηματογράφο, αποτελεί πηγή έμπνευσης για γενιές δημιουργών. Ο Ναυτίλος, το ταξίδι του Φιλέα Φογκ, η κάθοδος στο κέντρο της Γης έχουν γίνει κοινός τόπος της παγκόσμιας πολιτισμικής μνήμης, ακόμη κι εκεί όπου το ίδιο το κείμενο δεν έχει διαβαστεί ποτέ.

Με αφορμή αυτή την επέτειο, το περιοδικό KEIMENA αφιερώνει το 45ο τεύχος του στον Ιούλιο Βερν, τιμώντας έναν συγγραφέα που αγαπήθηκε ιδιαίτερα και στην Ελλάδα ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα, μέσα από αλλεπάλληλες μεταφράσεις, εικονογραφήσεις, διασκευές και επανεκδόσεις των έργων του, οι οποίες συνεχίζονται αδιάλειπτα έως σήμερα. Η πρόσκληση για υποβολή άρθρων αναζήτησε μελέτες γύρω από την επίδραση του Βερν στην ελληνική και την παγκόσμια λογοτεχνία, τη σχέση του με την Ελλάδα, την παρουσία του στη σύγχρονη ελληνική πολιτισμική παραγωγή, καθώς και διεπιστημονικές προσεγγίσεις του έργου του υπό το πρίσμα της τεχνολογίας, της εκπαίδευσης και της κοινωνίας. Η ανταπόκριση ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντική: το τεύχος συγκεντρώνει δέκα πρωτότυπα άρθρα, γραμμένα στα ελληνικά, τα αγγλικά και τα γαλλικά, από ερευνήτριες και ερευνητές που προσεγγίζουν τον Βερν από ποικίλες οπτικές γωνίες –τη θεωρία της διασκευής και της διακειμενικότητας, τη μετάφραση, την εικονογράφηση, την ιστορία της τεχνολογίας, την παιδαγωγική και την πρόσληψη.

Το τεύχος ανοίγει με το άρθρο της **Αλεξάνδρας Ζερβού**, η οποία διερευνά το μυθιστόρημα Δυο χρόνια διακοπές ως διακειμενικό κόμβο ανάμεσα στα Ψηλά Βουνά του Ζαχαρία Παπαντωνίου και στο έργο του André Laurie *La vie de collègue en Angleterre*, φωτίζοντας τις διακειμενικές αντηχήσεις, τη «μεταξιοδότηση» των αξιών και τα κοινά ιστορικά συμφραζόμενα των δύο κειμένων. Ακολουθεί η μελέτη της **Βασιλικής Βασιλούδη**, η οποία εξετάζει πώς Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες μεταμορφώνεται σε σύγχρονο βιβλίο γνώσεων μέσα από δύο διασκευές –γαλλική και αγγλική–, αξιοποιώντας το αναλυτικό μοντέλο της Nina Goga και τη θεωρία του μεταήθους των Stephens και MacCallum. Η **Έλλη-Ελένη Πεταλά** στρέφει την προσοχή στο περικείμενο, μελετώντας τα εσώφυλλα της σειράς Μικρά ταξίδια με τη φαντασία του Ιούλιου Βερν (Παπαθεοδούλου – Σαμαρτζή) ως αφηγηματικά «κατώφλια» που προαναγγέλλουν το ταξίδι πριν καν ανοίξει η πρώτη σελίδα.

Σε γαλλόφωνο άρθρο, η **Elisa Borghino** αναλύει τη λιγότερο γνωστή νουβέλα *Au XXIXe siècle ou La journée d'un journaliste américain en 2889*, εξετάζοντας πώς ο Βερν προεικονίζει την κεντροποίηση της πληροφορίας και τις σύγχρονες μορφές εξουσίας μέσα από μια κριτική ματιά στην τεχνολογική πρόοδο. Η **Δανάη Σουλιώτη** επιστρέφει στον Γύρο του κόσμου σε 80 ημέρες, χαρτογραφώντας τις πρόσφατες έντυπες διασκευές του σε εικονοβιβλίο για μικρά παιδιά και τον τρόπο με τον οποίο ένα κλασικό κείμενο προσαρμόζεται στις αναγνωστικές ανάγκες του σήμερα. Η **Σοφία Τσάτσου-Νικολούλη** διαβάει το *Δυο χρόνια διακοπές* ως παιδαγωγικό πεδίο καλλιέργειας οριζόντιων δεξιοτήτων –συνεργασίας, λήψης αποφάσεων, επίλυσης προβλημάτων– αναδεικνύοντας τη διαχρονική εκπαιδευτική αξία της αφήγησης επιβίωσης.

Η **Νικολέττα Κόρκα** εξετάζει τις ιδεολογικές μετατοπίσεις στις ελληνικές μεταφράσεις του Δεκαπενταετή πλοίαρχου, συνομιλώντας με τις Περιγραφικές Μεταφραστικές Σπουδές, τη μετααποικιοκρατική θεωρία και τη θεωρία του μεταανθρωπισμού. Ο **Milan Mašát** προσφέρει μια συγκριτική επισκόπηση της πρόσληψης του Βερν στην Τσεχία και ευρύτερα στην Κεντρική Ευρώπη, αναδεικνύοντας τους μηχανισμούς μετάφρασης, επανέκδοσης και εκπαιδευτικής διαμεσολάβησης που εδραίωσαν τη διαχρονική παρουσία του συγγραφέα στην περιοχή. Ο **Κωνσταντίνος Γαλάνης** προσεγγίζει τον Ναυτίλο των Είκοσι χιλιάδων λευγών κάτω από τη θάλασσα ως τεχνολογική ουτοπία, συνδέοντας τη λογοτεχνική σύλληψη του Βερν με τις σύγχρονες εξελίξεις της υποβρύχιας τεχνολογίας. Το τεύχος κλείνει με το άρθρο της **Αθηνάς Ντούλια**, η οποία επιστρέφει στη σειρά βιβλίων των Παπαθεοδούλου και Σαμαρτζή, για να την προσεγγίσει ως δημιουργική διασκευή του βερνικού σύμπαντος, με έμφαση στην πολυτροπική και παιδαγωγική δυναμική που γεφυρώνει το κλασικό κείμενο με τον σύγχρονο μικρό αναγνώστη.

Κλείνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλες και όλους τους συγγραφείς για τη συμβολή τους, καθώς και τη συντακτική επιτροπή του περιοδικού. Η ποικιλία των θεωρητικών εργαλείων, των γλωσσών και των οπτικών γωνιών που συγκεντρώνει το παρόν τεύχος αποδεικνύει, νομίζω, με τον πληρέστερο τρόπο ότι το έργο του Ιουλίου Βερν παραμένει, εκατόν είκοσι χρόνια μετά τον θάνατό του, ζωντανό, ανοιχτό σε νέες αναγνώσεις και ικανό να συνομιλεί με τα ερωτήματα της δικής μας εποχής. Καλό ταξίδι σε όλες και όλους τους αναγνώστες και τις αναγνώστριες αυτού του αφιερώματος.

Δημήτρης Γουλής
Επίκουρος Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Α.Π.Θ.
Υπεύθυνος Αφιερώματος